

ΦΤΕΡΟΥΤΙΣΜΑΤΑ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΒΙΣΤΩΝΙΔΑ

- Συγγραφέας: ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΑΦΕΤΖΗ
67064 Σέλινο Ξάνθης, τηλ.: 25410 96926, fax: 25410 96953
e-mail: ekafetzi@sch.gr
- Σχέδια: ΜΑΡΘΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ
- Επιμέλεια έκδοσης,
διορθώσεις κειμένων: ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΑΦΕΤΖΗ
- Εκδότης: Κ.Π.Ε. ΒΙΣΤΩΝΙΔΑΣ ΞΑΝΘΗΣ
67064 Σέλινο Ξάνθης, τηλ.: 25410 96926, fax: 25410 96953
e-mail: mail@kpe-vistonidas.gr
- Καλλιτεχνική Επιμέλεια: ZOOM art group

Copyright © 2011 Ευγενία Καφετζή
Copyright Σχεδίων © 2011 Μάρθα Αποστολίδου

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική, ή η απόδοση κατά παράφραση ή διασκευή του περιεχομένου του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες του Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Το παρόν εγχειρίδιο εκδόθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2007-2013», για τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Άξονας Προτεραιότητας 1 που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Δημόσιο.

ISBN 978-960-98932-3-7

ΕΥΓΕΝΙΑ ΚΑΦΕΤΖΗ

Φτερουγίσματα στη λίμνη Βιστωνίδα

Με σχέδια της
ΜΑΡΘΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

Είμαι κατάμαυρη. Μια φαλαριδούλα τόσο δα.

Κατάμαυρη με μια μεγάλη άσπρη πινελιά στο μέτωπο. Μια νεαρή νερόκοτα που γεννήθηκε πριν από μερικούς μήνες στους καλαμιώνες που βρίσκονται στις όχθες της λίμνης Βιστωνίδας. Η Λίνα, η νεαρή φαλαρίδα, άνοιξε νυσταγμένα τα μάτια της, τέντωσε τα κατάμαυρα φτεράκια της κι έβγαλε μια φωνή για να καθαρίσει ο λαιμός της. Ξυπνούσε σιγά - σιγά...

Μετά τη χθεσινοβραδυνή βροχή αντίκρισε με ευχαρίστηση τον κατακόκκινο ήλιο που πρόβαλλε αργά - αργά πάνω από τα νερά της λίμνης.

Οι ακτίνες του παιχνίδισαν για λίγο με τις σταγόνες της πρωινής δροσιάς που σκέπαζε σαν σύννεφο το νερό της λίμνης και μετά έλαμψαν ολόλαμπρες ένα βήμα πιο πάνω διαλύοντάς τη σιγά - σιγά...

Γνώριμοι ήχοι άρχισαν να έρχονται στ' αυτιά της. Τέντωσε το κεφαλάκι της έξω από τις καλαμιές και είδε μια παρέα ασημόγλαρων που τσίριζαν κι έκαναν τρελές τούμπες πάνω από τη λίμνη. Κάπου - κάπου κάποιος απ' αυτούς έκανε μια βουτιά και φραπ! άρπαζε κανένα ψαράκι έτυχε να κολυμπάει κοντά στην επιφάνεια του νερού.

- Δε με νοιάζει, είπε η Λίνα, ας τα φάνε όλα τα ψάρια εμένα άλλα φαγητά μου αρέσουν... φύκια και χορταράκια και μικρά - μικρά ζωάκια που κολυμπάνε στο βυθό κοντά στην όχθη. Αχ! Πείνασα, ας κολυμπήσω προς την όχθη. Ώρα για το πρωινό μου.

...και δίνει μια με τα δυνατά ποδαράκια της και γλιστράει πάνω στο αστραφερό νερό. Δίνει άλλη μια αλλά...

- Γιατί δε φεύγω; αναρωτήθηκε. Τι είναι αυτό που κρατάει το πόδι μου;

Η καρδιά της άρχισε να χτυπάει δυνατά. Άρχισε να τραβάει, να τραβάει το πόδι της αλλά αυτό που είχε σκαλώσει την ενοχλούσε ακόμα περισσότερο. Έβαλε το κεφάλι της μέσα στο νερό κοίταξε από δω κοίταξε από κει αλλά δεν είδε τίποτε!

Τη Λίνα, που στριφογύριζε ανήσυχια, είδε από μακριά ένα ζευγάρι καλαμοκανάδων.

Ο Πέτρος, ένας ωραίος ασπρόμαυρος καλαμοκανάς με ψηλά κόκκινα πόδια σαν καλαμάκια για φραπέ και με μεγάλη μαύρη και σουβλερή μύτη την πλησίασε.

- Λίνα! μην τραβάς θα κόψεις το πόδι σου!

- Τι είναι αυτό που κρατά το πόδι μου; είπε η Λίνα. Λίγο ακόμα και θα έμπηγε τα κλάματα από το φόβο της.

Έψαχνε απεγνωσμένα να δει αυτό που κρατούσε το πόδι της αλλά δεν έβλεπε τίποτε.

- Είναι πετονιά, είπε ο Πέτρος αλλά είναι διάφανη και δεν τη βλέπεις. Τη χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να πιάνουν ψάρια. Σιάσου να σε βοηθήσω.

Πλησίασε τη Λίνα, βύθισε το κεφάλι του μέσα στο νερό κι έβαλε το μακρύ και λεπτό του ράμφος ανάμεσα στο πόδι της Λίνας και την πετονιά. Κούνησε το ράμφος του πέρα δώθε μια φορά, δυο φορές, τρεις φορές και το σφίξιμο χαλάρωσε.

Η Λίνα τράβηξε το πόδι της μαλακά και ένοιωσε πάλι ελεύθερη.

- Ευχαριστώ! Ευχαριστώ πολύ Πέτρο! του φώναξε γλιστρώντας στο νερό. Όλη αυτή η περιπέτεια της άνοιξε περισσότερο την όρεξη και ήθελε να απομακρυνθεί γρήγορα από την πετονιά για να ψάξει για νόστιμους μεζέδες.

Πλησίασε προς την όχθη και ανοιγόκλεισε παραξενεμένη τα μάτια της.

- Μα τι γίνεται εδώ; Τι είναι όλα αυτά τα χρωματιστά αντικείμενα που βρίσκονται εδώ κι εκεί; Χθες δεν ήταν εδώ, σκέφτηκε. Ή μήπως ήταν πολύ λιγότερα και δεν το πρόσεξα;

Στην όχθη της λίμνης, μέσα στο νερό, ανάμεσα στις καλάμιές ακόμα και μέσα στην άμμο υπήρχαν παντού σκουπίδια. Πλαστικά μπουκάλια από νερό, από απορρυπαντικά από φυτοφάρμακα, παλιά παπούτσια, σπασμένα μπουκάλια, τενεκεδάκια από αναψυκτικά ακόμα κι ένα πλαστικό καροτσάκι από κούκλα ήταν εκεί.

Τα σκουπίδια την εμποδίζαν να ψάξει για τροφή. Ήταν παντού! Παρατήρησε ότι όπου υπήρχαν κάποια μπουκαλάκια με έντονο χρώμα το νερό ήταν «αλλιώτικο». Μύριζε παράξενα και στην επιφάνειά του σχηματίζονταν κορδέλες με διάφορα χρώματα, σαν αυτά του ουράνιου τόξου.

- Μην πλησιάζεις στο νερό όταν είναι «έτσι»!!, της φώναξαν οι πάπιες που περνούσαν κοπαδιαστά πάνω από τη λίμνη.

- Φύγε από εκεί! της φώναξε ο Πέτρος. Το νερό έχει υπολείμματα από φυτοφάρμακα και θα αρρωστήσεις.

- Μα εγώ πεινάω, είπε παραπονιάρικα η Λίνα και τι είναι τα «φυτοφάρμακα»;

- Τα φυτοφάρμακα τα χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να σκοτώνουν τα ζούδια που καταστρέφουν τα φυτά τους. Είναι δηλητήρια και μας αρρωσταίνουν. Φύγε από εκεί!! επέμεινε ο Πέτρος.

Την ώρα που η Λίνα κοιτούσε απορημένη γύρω της και σασισμένη επειδή δεν ήξερε τι να κάνει ένας μεγάλος κάτασπρος κύκνος γλίστρησε απαλά στο νερό και την πλησίασε.

- Πάμε, θα σου δείξω εγώ που είναι καθαρά τα νερά και εκεί θα βρεις νόστιμους μεζέδες, της είπε και τη σκούνησε απαλά με το πορτοκαλί ράμφος του.

- Μα ποιος τα έφερε αυτά εδώ; ρώτησε η Λίνα.

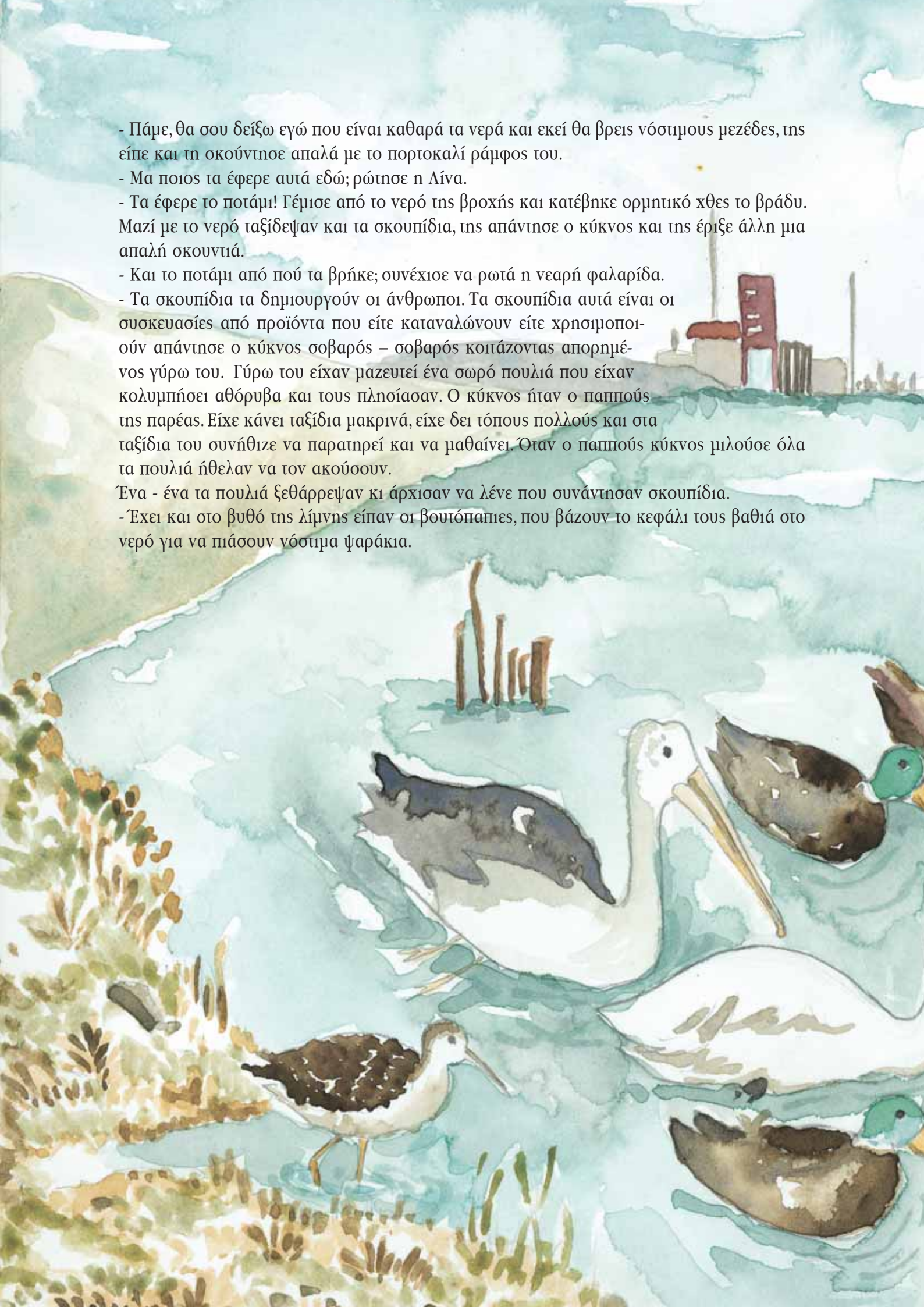
- Τα έφερε το ποτάμι! Γέμισε από το νερό της βροχής και κατέβηκε ορμητικό χθες το βράδυ. Μαζί με το νερό ταξίδεψαν και τα σκουπίδια, της απάντησε ο κύκνος και της έριξε άλλη μια απαλή σκουντιά.

- Και το ποτάμι από πού τα βρήκε; συνέχισε να ρωτά η νεαρή φαλαρίδα.

- Τα σκουπίδια τα δημιουργούν οι άνθρωποι. Τα σκουπίδια αυτά είναι οι συσκευασίες από προϊόντα που είτε καταναλώνουν είτε χρησιμοποιούν απάντησε ο κύκνος σοβαρός – σοβαρός κοιτάζοντας απορημένος γύρω του. Γύρω του είχαν μαζευτεί ένα σωρό πουλιά που είχαν κολυμπήσει αθόρυβα και τους πλησίασαν. Ο κύκνος ήταν ο παππούς της παρέας. Είχε κάνει ταξίδια μακρινά, είχε δει τόπους πολλούς και στα ταξίδια του συνήθιζε να παρατηρεί και να μαθαίνει. Όταν ο παππούς κύκνος μιλούσε όλα τα πουλιά ήθελαν να τον ακούσουν.

Ένα - ένα τα πουλιά ξεθάρρεψαν κι άρχισαν να λένε που συνάντησαν σκουπίδια.

- Έχει και στο βυθό της λίμνης είπαν οι βουτιόπαπιες, που βάζουν το κεφάλι τους βαθιά στο νερό για να πιάσουν νόστιμα ψαράκια.

- Ανάμεσα στα ψαθιά υπάρχουν μπόλικά είπε ο Τάσος, ο ψηλός σταχτής ερωδιός, με το μακρύ λαιμό. Εκεί στέκομαι ακίνητος και περιμένω να περάσει κανένα ψαράκι και τα βλέπω. Κάθε μέρα συγκεντρώνονται όλο και περισσότερα.

- Πλέον μέσα στο νερό είπε ο Σιάθης, ο πελεκάνος. Μια φορά μάλιστα έπιασα ένα με το ράμφος μου και ευτυχώς που δεν γλίτρησε από τη σακούλα μου στο στομάχι μου γιατί αλλιώς θα είχα πεθάνει.

Η Λίνα, τα άκουγε όλα με προσοχή αλλά άκουγε και την κοιλιά της που γουργούριζε. Νεαρή και επιπόλαιη όπως ήταν παρόλο που στε-

ναχωρήθηκε με την ύπαρξη τίσων

σκουπιδιών στο «σπίτι» της

κολύμπησε αθόρυβα

μακριά αφήνοντας

πίσω της τα άλλα

πουλιά και συνέχισε να ψάχνει για

τροφή. Τα τελευταία λόγια που άκουσε ήταν

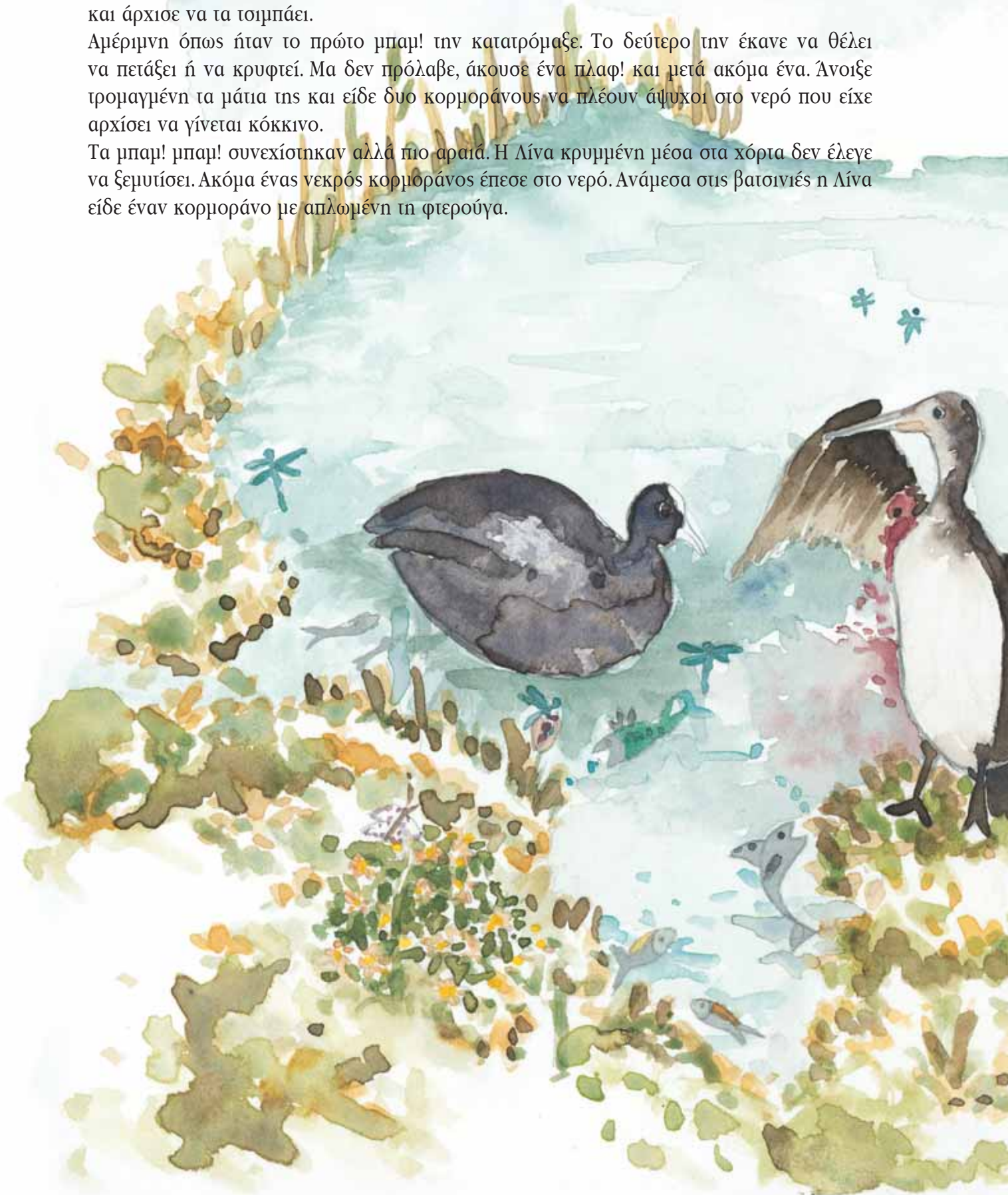
«κάτι πρέπει να κάνουμε, αλλά τι;...».

Η μέρα ψήλωσε και αποφάσισε να πετάξει προς τις άλλες περιοχές με νερό που ακόμα δεν τις είχε εξερευνήσει. Εδώ το νερό ήταν πιο ρηχό και δεν ήταν τόσο απέραντο όπως το νερό της λίμνης. Οι όχθες ήταν αρκετά κοντά η μία στην άλλη και μέσα στο νερό κολυμπούσαν μεγάλα ψάρια. Πάνω από την επιφάνεια του νερού πετούσαν μικρές λιβελούλες. Τα φτερά τους ήταν έντονα μπλε και γυάλιζαν στον ήλιο. Οι όχθες ήταν γεμάτες τρυφερά χορταράκια και άρχισε να τα τσιμπάει.

Αμέριμνη όπως ήταν το πρώτο μπαμ! την κατατρόμαξε. Το δεύτερο την έκανε να θέλει να πετάξει ή να κρυφτεί. Μα δεν πρόλαβε, άκουσε ένα πλαφ! και μετά ακόμα ένα. Άνοιξε τρομαγμένη τα μάτια της και είδε δυο κορμοράνους να πλέουν άψυχοι στο νερό που είχε αρχίσει να γίνεται κόκκινο.

Τα μπαμ! μπαμ! συνεχίστηκαν αλλά πιο αραιά. Η Λίνα κρυμμένη μέσα στα χόρτα δεν έλεγε να ξεμουτίσει. Ακόμα ένας νεκρός κορμοράνος έπεσε στο νερό. Ανάμεσα στις βαιτοιινές η Λίνα είδε έναν κορμοράνο με απλωμένη τη φτερούγα.

- Πονάς; τον ρώτησε
- Πονάω αλλά όχι πολύ, η σφαίρα με βρήκε στην άκρη της φτερούγας.
- Γιατί σας πυροβολούν; τι τους κάνατε;
- Μας πυροβολούν επειδή τρώμε τα ψάρια, της απάντησε ο Αστέρης, ο κατάμαυρος κορμοράνος, με το γυαλιστερό φτέρωμα. Στην αρχή ήθελαν μόνο να μας τρομάξουν. Μετά όταν είδαν ότι δεν τρομάζουμε πια άρχισαν να χτυπούν στο ψαχνό.
- Γιατί;
- Μα δεν καταλαβαίνεις; Τα ψάρια οι άνθρωποι τα θέλουν για τον εαυτό τους κι εμείς τα τρώμε.
- Μα είναι τόσα πολλά, φτάνουν για όλους!

- Όσο περισσότερα ψάρια πιάνουν οι άνθρωποι τόσο περισσότερα χρήματα θα κερδίσουν όταν θα τα πουλήσουν.
- Μα εσείς δεν μπορείτε να φάτε τίποτε άλλο, πώς θα ζήσετε;
- Πηγαίνουμε και σε άλλα σημεία της λίμνης για τροφή κι εκεί δεν μας πυροβολεί κανένας αλλά εδώ το νερό είναι ρηχό και τα ψάρια πολλά και είναι πιο εύκολο να τα πιάσουμε.
- Πώς μαζεύτηκαν εδώ τόσα πολλά ψάρια;
- Τα μετέφεραν οι άνθρωποι που ψαρεύουν στη λίμνη. Τα μεγάλα ψάρια τα ψαρεύουν και τα πουλάνε ενώ τα μικρά τα ρίχνουν μέσα σ' αυτά τα κανάλια και όταν μεγαλώσουν τα πουλάνε κι αυτά.
- Μήπως πρέπει κάποιος να τους μιλήσει; Τα ψάρια φτάνουν για όλους! Κι εσείς δεν θα τρώτε τόσα πολλά ψάρια από τα κανάλια και οι άνθρωποι θα έχουν μπόλικο για να κερδίζουν αρκετά χρήματα, απάντησε με νεανική αφέλεια η Λίνα.
- Οι άνθρωποι τα θέλουν ΟΛΑ δικά τους της απάντησε ο κατάμαυρος κορμοράνος. Κάτι πρέπει να γίνει, αλλά τι;

- Και τώρα τι θα κάνουμε; ρώτησε τρομαγμένη η Λίνα. Οι πυροβολισμοί είχαν σταματήσει αλλά η καρδούλα της ακόμα χτυπούσε δυνατά.

- Θα περιμένουμε λίγο ακόμα και μετά εσύ θα πετάξεις μακριά. Εγώ θα μείνω γιατί δεν μπορώ να πετάξω. Θα κρύβομαι για μερικές μέρες μέχρι να δυναμώσει το φτερό μου και μετά θα πετάξω κι εγώ.

Η Λίνα στεναχωρήθηκε που άφησε πίσω της τον πληγωμένο κορμοράνο αλλά έπρεπε να φύγει. Ήθελε να ψάξει να βρει το κοπάδι με τις φαλαρίδες. Αρκετές λαχτάρει έζησε σήμερα. Ήθελε να νιώσει ασφαλής και προστατευμένη.

Πέταξε φοβισμένη προσέχοντας να μην κάνει πολλή φασαρία μέχρι ν' απογειωθεί αλλά ευτυχώς για κείνη δεν ακούστηκε ούτε ένα μπαμ. Οι γνώριμοι ήχοι της λίμνης την ηρέμησαν και το κοπάδι με τα κατάμαυρα πουλιά, τις άλλες φαλαρίδες, φαινόταν στο βάθος.

Είναι πολύ όμορφο συναίσθημα να νιώθεις ασφαλής ανάμεσα στους ομοίους σου και ανάμεσα στους φίλους σου. Η Λίνα κατά τη διάρκεια της ημέρας συνάντησε αρκετά σκουπίδια να επιπλέουν στο νερό και μια δυο φορές άκουσε τα μακρινά μπαμ αυτών που φύλαγαν τα ψάρια των καναλιών. «Μακάρι να μην πέτυχαν κανέναν κορμοράνο», σκέφτηκε.

Σουρούπωνε, ο ήλιος, πορτοκαλένιος και ολοστρόγγυλος άρχισε να βυθίζεται στη λίμνη. Οι φαλαρίδες κατευθύνθηκαν προς τα καλάμια για να κουρνιάσουν. Η Λίνα είδε από μακριά ένα μικρό κοπάδι πάπιες που κατευθύνονταν στη λίμνη. Μια πάπια πετούσε μπροστά, πίσω της άλλες δύο και πιο πίσω άλλες δύο ή μια πιο μακριά από την άλλη. Σχημάτιζαν το γράμμα Ν. Έρχονταν στη λίμνη από τις γειτονικές λιμνοθάλασσες για να κουρνιάσουν κι αυτές. Και ξαφνικά... Μπαμ! Μπαμ!

- Τι έγινε; Τι γυρεύουν εδώ οι φύλακες των καναλιών; αναρωτήθηκε η Λίνα. Είμαι πολύ μακριά από τα κανάλια.

Κοίταξε ψηλά... Η δεύτερη πάπια άρχισε να στριφογυρίζει στον αέρα και μετά άρχισε να πέφτει, να πέφτει... Οι άλλες πάπιες σκόρπισαν και πέταξαν από δω κι από κει. Ακούστηκε ένα πλαφ! και το σώμα της πάπιας έπεσε στο νερό. Πριν από λίγα λεπτά πετούσε αμέριμνη και τώρα το άψυχο σώμα της έπλεε στο νερό.

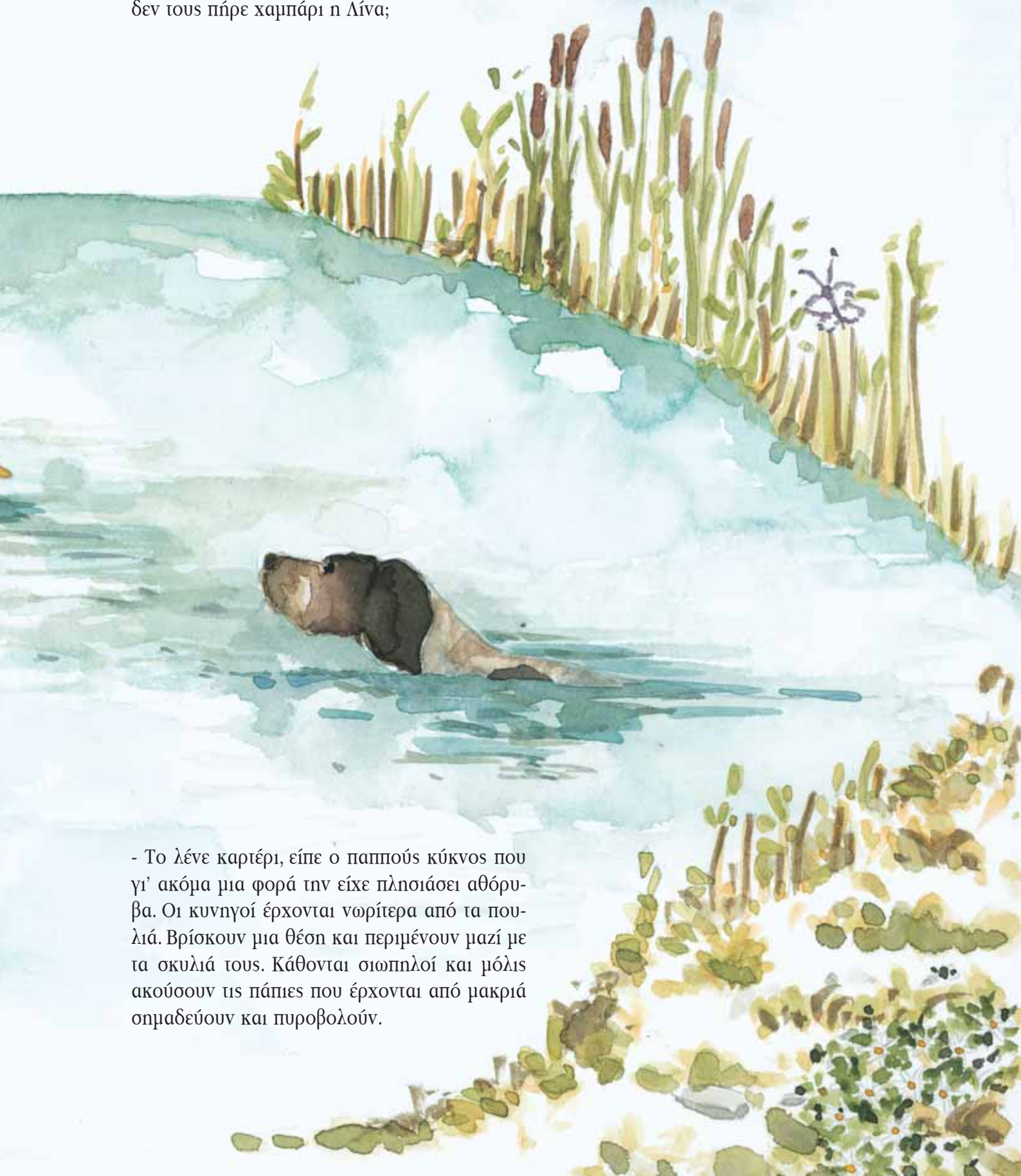
Μα τι είναι αυτό που ακούγεται; σκύλος είναι; Η Λίνα κρύφτηκε ανάμεσα στις καλάμιές. Ένα κυνηγόσκυλο κολυμπούσε βιαστικά στη λίμνη.

Έπιασε με τα δόντια του την πάπια και τη μετέφερε στην όχθη. Εκεί τον περίμενε ένας κυνηγός. Ένας άλλος ήταν λίγα βήματα πιο πίσω.

- Μπράβο αγόρι μου, μπράβο! είπε ο κυνηγός που στεκόταν στην όχθη και τον χάιδεψε στο κεφάλι.

Μέσα σε λίγα λεπτά η πουχιά του σούρουπου έγινε κομμάτια. Μα πού ήταν οι κυνηγοί; Πώς δεν τους πήρε χαμπάρι η Λίνα;

- Το λένε καρτέρι, είπε ο παππούς κύκνος που γι' ακόμα μια φορά την είχε πλησιάσει αθόρυβα. Οι κυνηγοί έρχονται νωρίτερα από τα πουλιά. Βρίσκουν μια θέση και περιμένουν μαζί με τα σκυλιά τους. Κάθονται σιωπηλοί και μόλις ακούσουν τις πάπιες που έρχονται από μακριά σημαδεύουν και πυροβολούν.

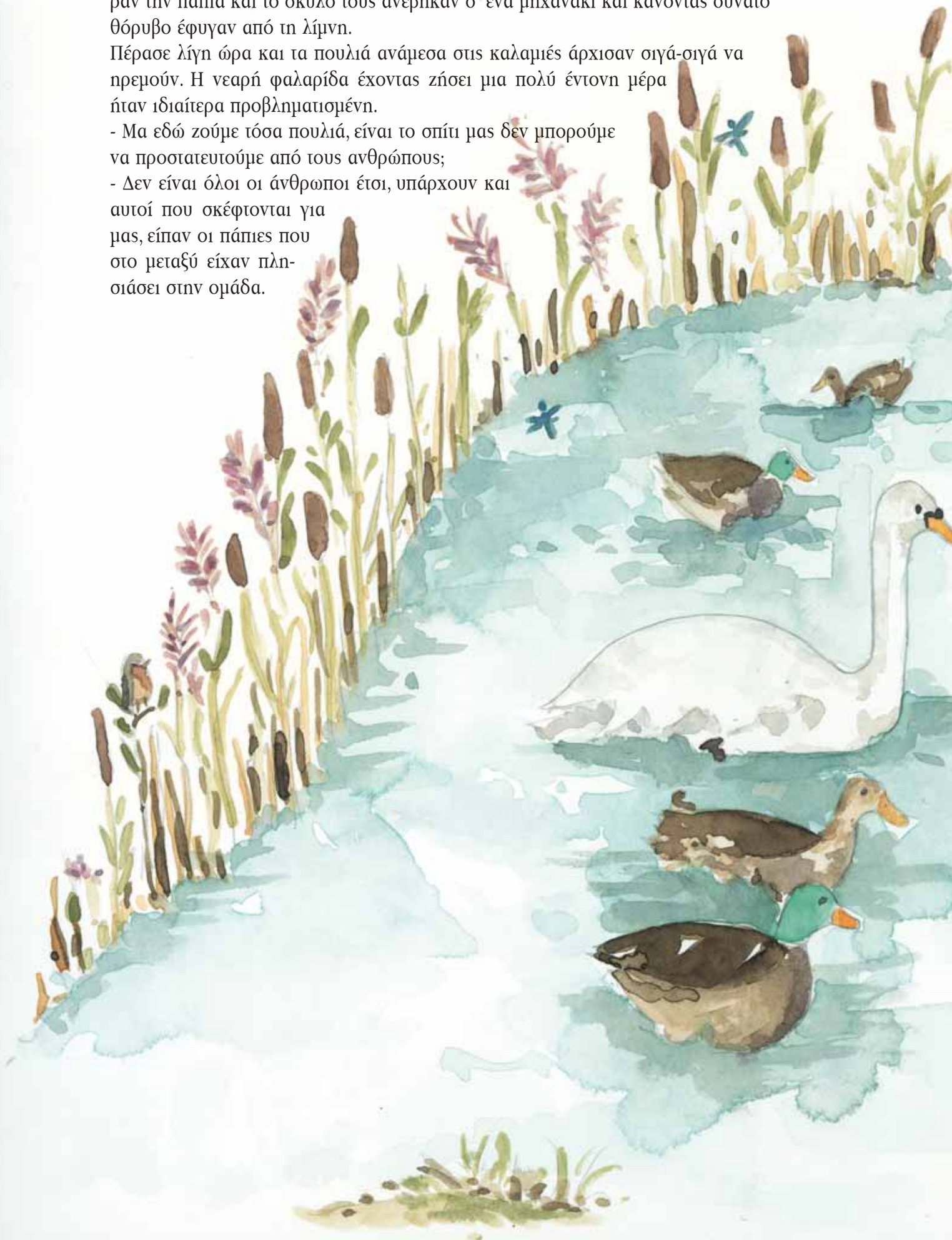

Οι κυνηγοί περίμεναν λίγο ακόμα αλλά δεν εμφανίστηκαν άλλες πάπιες. Έτσι, πήραν την πάπια και το σκύλο τους ανέβηκαν σ' ένα μηχανάκι και κάνοντας δυνατό θόρυβο έφυγαν από τη λίμνη.

Πέρασε λίγη ώρα και τα πουλιά ανάμεσα στις καλάμιές άρχισαν σιγά-σιγά να ηρεμούν. Η νεαρή φαλαρίδα έχοντας ζήσει μια πολύ έντονη μέρα ήταν ιδιαίτερα προβληματισμένη.

- Μα εδώ ζούμε τόσα πουλιά, είναι το σπίτι μας δεν μπορούμε να προστατευτούμε από τους ανθρώπους;

- Δεν είναι όλοι οι άνθρωποι έτσι, υπάρχουν και αυτοί που σκέφτονται για μας, είπαν οι πάπιες που στο μεταξύ είχαν πλησιάσει στην ομάδα.

- Εμάς μόνο οι άνθρωποι μπορούν να μας προστατέψουν, είπε ο κύκνος

- Κι από τα σκουπίδια, και από το φύλακα των καναλιών και από τους κυνηγούς; ρώτησε νυσταγμένα η Λίνα.

- Οι άνθρωποι μπορούν να προστατέψουν εμάς και τη λίμνη, γιατί μόνο οι άνθρωποι μπορούν να λύσουν τα προβλήματα που δημιουργούν οι ίδιοι, είπε ο παππούς κύκνος.

- Ναι αλλά τι θα κάνουν, τι μπορούν να κάνουν;;; άρχισαν να αναρωτιούνται όλα τα πουλιά.

Η Λίνα τους άκουγε μισονυσταγμένη και σκεφτόταν «η ζωή σ' αυτή τη λίμνη είναι γεμάτη επικίνδυνες περιπέτειες, άραγε είναι έτσι και σε άλλες λίμνες; Θα κάνουν κάτι οι άνθρωποι;»

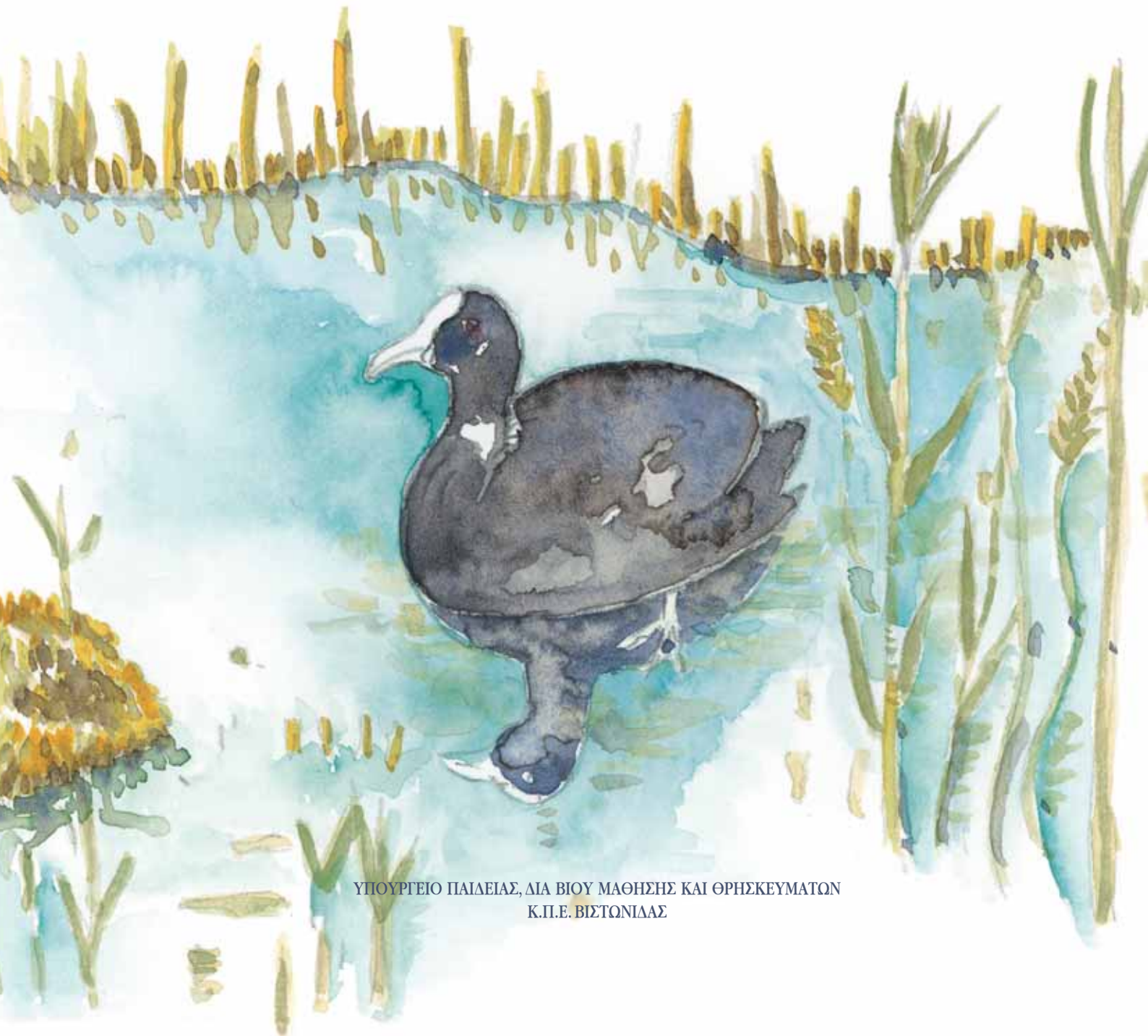
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ISBN 978-960-98932-3-7

ΕΥΤΕΝΙΑ ΚΑΦΕΤΖΗ

Φτερουγίσματα ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΒΙΣΤΩΝΙΔΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Κ.Π.Ε. ΒΙΣΤΩΝΙΑΔΑΣ